

Врз основа на член 11 став 5 од Законот за безбедност и здравје при работа („Службен весник на Република Македонија„ бр. 92 /07), министерот за труд и социјална политика, во согласност со министерот за здравство донесе

ПРАВИЛНИК

за начинот на изготвување на изјава за безбедност, нејзината содржина, како и податоците врз кои треба да се заснова процената на ризикот

Член 1

Со овој правилник се утврдува начинот за изготвување на изјава за безбедност, нејзината содржината, како и податоците врз кои треба да се заснова процената на ризикот при работа.

Член 2

Поимите кои се користат во овој правилник го имаат следново значење:

“Опасноста која е присутна при работа“ е околност или состојба која може да го загрози или оштети здравјето на вработениот.

“Штетности на работа“ се штетните фактори во работна околина кои со своите карактеристики и својства можат да предизвикаат негативни ефекти врз здравјето на изложените работници.

“Проценка на ризик“ е систематско евидентирање и проценување на сите фактори на работниот процес, со цел да се утврдат можните видови на опасности и штетности на работното место и работната средина кои можат да предизвикаат оштетување на здравјето, повреди на работа, професионални болести и болести во врска со работата.

Член 3

Изготвувањето на изјавата за безбедност се врши на начин според донесена одлука од страна на работодавачот за поведување на постапка за проценка на ризик со одредување едно или повеќе стручни лица од редот на вработените кои се одговорни за спроведување на постапката за проценка на ризикот.

Во изготвувањето на проценката на ризикот учествуваат стручното лице за безбедност при работа, правното или физичкото лице овластено од министерот надлежен за работите од областа на трудот и специјалист по медицина на трудот од овластена здравствена установа, овластена од министерот надлежен за работите од областа на здравството.

Во изготвување на проценката на ризикот покрај лицата од став 2 на овој член, можат да се вклучат и други лица кои имаат соодветна стручност и знаење потребно за вршење на проценката на ризикот.

Член 4

Проценката на ризикот и мерките кои ги утврдува работодавачот се врши согласно прописите за безбедност и здравје при работа, за да се обезбеди отстранување на опасностите и штетностите на работното место и работната средина, односно одстранување или намалување на ризикот во обем со кој се спречува повреда на работа, оштетување на здравјето или заболување на вработениот.

Член 5

Изјавата за безбедност на работодавачот, треба да содржи особено:

- датум на издавање на изјавата;
- податоци на лицата кои учествувале при изработка на изјавата за безбедност со проценка на ризикот;
- податоци за претходни прегледи и испитувања на средствата за работа;
- податоци за работните места, организациските единици на работодавачот и бројот на вработени;
- проценка на ризикот и
- податоци за стручните лица за безбедност при работа и за овластената здравствена установа.

Изјавата од став 1 на овој член треба да биде изготвена во писмена форма, која може лесно да се претставува во облик на дијаграм, симболи, скици или нацрти.

Член 6

Проценката на ризикот од член 5, став 1, алинеја 5 од овој правилник опфаќа:

- општи податоци за работодавачот;
- назив на работното место и бројот на извршители на кои се однесува проценката на ризикот;
- опис на технолошкиот процес и работниот процес, опис на средствата за работа и опис на средствата и опремата за лична заштита при работа;
- опис на организацијата на работа (внатрешна организација на работата и систематизација на работните места за обавување работи од дејноста на работодавачот);
- препознавање и утврдување на опасности и штетности на работното место и работната средина;
- нивото на ризикот;
- утврдување на начинот и мерките за отстранување, намалување или спречување на ризикот и
- заклучок.

Член 7

Проценката на ризикот се заснова на следните податоци:

- опфатот на проценка на ризикот (работно место, работна средина, организациона единица и сл.)
- бројот на вработените на опфатот за кое се утврдува проценката на ризикот, според пол, возраст, работен стаж и
- опис на технолошките постапки на сите работни единици, вклучувајќи го и внатрешниот транспорт и одржување.

Член 8

Препознавање и утврдување на опасностите и штетностите на работното место и работната средина од член 6 став 1 алинеја 5 од овој правилник, се врши врз основа на податоците добиени од документацијата со која располага работодавачот, со набљудување и следење на работниот процес на работното место, со добивање на информации од вработените и од други извори, со дефинирање на можните опасности и штетности на кои укажуваат тие податоци.

При утврдување на опасностите и штетностите на работното место и работната средина се поаѓа од важечки стручни наоди за извршените прегледи и испитувања на средствата за работа, извршените испитувања на условите на работната средина, извештаи за извршените превентивни медицински прегледи на вработените, податоци за повреди на работа, професионални болести и болести во врска со работата, инспекциските наоди од извршените надзори, упатства за безбедна работа, пропишана документација за употреба и одржување, односно пакување, транспорт, користење, складирање, уништување и др.

Член 9

Опасностите и штетностите можат да бидат препознаени, според нивната природа како:

1. Механички опасности, кои се јавуваат со користење односно употреба на опремата за работа:

- недоволна безбедност поради вртливи или подвижни делови;
- слободно движење на деловите или материјалите кои можат да нанесат повреда на вработениот;
- внатрешен транспорт и движење на работни машини или возила, како и поместување на одредена опрема за работа;
- користење на опасни средства за работа кои можат да предизвикаат експлозии или пожар;
- неможност или ограниченост за навремено преместување од работното место, изложеност на затворање, механички удар, поклопување и сл. и
- други фактори кои може да се појават како механички извори на опасности

2. Опасности кои се јавуваат во врска со карактеристиките на работното место, како што се:

- опасни површини (подови, површини за газење или површини со кои вработените доаѓаат во контакт, а имаат остри рабови, шилци, испакнати делови и сл.);
- работа на височина или длабочина, согласно прописи за безбедност и здравје при работа;
- работа во тесен, ограничен или опасен простор (помеѓу два или повеќе фиксирани делови, помеѓу подвижни делови или возила, работа во затворен простор кој е недоволно осветлен или проветрен и сл.);
- можност за лизгање или сопнување (влажни или лизгави површини);
- физичка нестабилност на работното место;
- можни последици или пречки поради задолжителната употреба на средствата или опремата за лична заштита при работа;
- влијанија поради обавување на работниот процес со примена на несоодветни или неприлагодени методи на работа и
- други опасности кои може да се јават во врска со карактеристики на работното место и начинот на работа

3. Опасности кои се јавуваат со користење на електрична енергија како што се:

- опасност од директен допир со делови на електрична инсталација и опрема под напон;
- опасност од индиректен допир со делови на електрична инсталација и опрема под напон;
- опасност од топлотното дејство кое го создаваат електрична опрема и инсталациите (прегрејување, пожар, експлозија, електричен лак или искрење и др.);
- опасности од удар на гром и последици од атмосферско празнење;
- опасност од штетното влијание на електростатичен електрицитет и
- други опасности кои можат да се појават во врска со користењето на електричната енергија.

4. Штетности кои настануваат или се јавуваат во текот на работниот процес, како што се:

а) хемиски штетности:

- прашина, течности, гасови и чад (вдишување, гушење, навлегување во телото преку кожата, изгореници, труење и сл.)

- присутност на лесно нагризувачки материи;

- реактивни / непостојани материи;

б) физички штетности :

- бучава и механички вибрации;

- зголемен или намален атмосферски притисок;

- штетни влијанија на зрачења (јонизирачко зрачење, нејонизирачко зрачење, топлинско зрачење) ;

- штетни влијанија на микроклиматските фактори (висока температура, ниска температура, влажност, брзина на струење на воздухот)

- несоодветна-недоволна осветленост;

- штетни атмосферски влијанија (работа на отворено);

- работа во близина на вода или под површината на водата и

- употреба на запаливи и експлозивни материи;

в) биолошки штетности (изложеност на инфективни агенси, микроорганизми, алергени, работа со животни);

г) штетности кои настануваат со користење на опасни материи во производството, транспортот, ракувањето, пакувањето, складирањето или уништување и

д) други штетности кои се јавуваат во текот на работниот процес ,а кои може да бидат причина за повреда на работа, професионалното заболување или болест во врска со работа.

5. Штетности кои произлегуваат од психички и психофизиолошки напори, кои се врзуваат за работното место и работите кои вработените ги обавуваат, како што се:

- напори или телесни напрегања (рачно пренесување товар, туркање или влечење товар, различни долготрајни зголемени телесни активности и сл);

- нефизиолошка положба на телото (долготрајно стоење, седење, клечење и сл);

- неповолни ергономски фактори;
- напрегања при обавување на одредени работи кои предизвикуваат психолошки оптоварување (стрес, монотонија и сл.) и
- одговорност во прием и пренос на информации, користење на соодветни знаења и способности, одговорност во правилата на однесувањето, брзи измени на работите процедури, интензитет на работа, просторна условеност на работното место, конфликтни ситуации, работа со странки, работа со пари, недоволна мотивација за работа, одговорност во раководење, потреба за донесување на одлуки и сл).

6. Штетности врзани за организацијата на работата, како што се:

- работа подолга од полното работно време-прекувремена работа, работа во смени, ноќна работа и готовност во случај на интервенции.

7. Останати штетности кои се јавуваат на работни места, како што се:

- штетности кои предизвикуваат други лица (насилство на работа при работа на шалтер, работа на обезбедување, работа на ревизори, инспекции, полиција ,здравствени работници и др.)

Член 10

Проценката на ризикот се заснова на анализа на веројатност на настанувањето и тежината на можната повреда на работа, оштетување на здравјето или болеста на вработениот во врска со работата на работното место и во работната средина.

Проценка на ризик се врши со избор и примена на соодветни методи ,врз основа на препознати и утврдени опасности и штетности и утврдена листа на опасности и штетности во работната средина и на секое работно место.

Проценка на ризик се врши за секоја препозната ,односно утврдена опасност или штетност, со споредување со дозволените вредности согласно со прописите во областа на безбедност и здравје при работа, техничките прописи, стандарди и препораки.

При проценка на ризик за секоја препозната, односно утврдена опасност или штетност, на работното место и во работната средина, потребно е посебно внимание да се посвети на можното оштетување на здравјето на вулнерабилните групи работници (жени, млади работници, стари работници) и на работници кои работат на работни места со зголемен ризик

или имаат посебни потреби (работници со хендикеп, работници со постоечки заболувања и сл).

Веројатност за настанување на повреда при работа, оштетување на здравјето или болеста на вработениот во врска со работата, предизвикани со опасности и штетности на работното место и во работната средина, се проценува врз основа на претходна анализа која ги зема во предвид зачестеноста и траењето на изложеноста на вработените, можноста да дојде до опасниот настан и технички или други можности за нивно избегнување односно ограничување.

Тежина на можната повреда на работа, оштетување на здравјето или болеста на вработениот во врска со работата, се проценува врз основа на претходна анализа која го зема во предвид видот на можната повреда. (лесна, тешка, смртна).

Член 11

За проценка на ризикот може да се применуваат сите достапни, применливи и прифатени методи од национална или меѓународна пракса во овој домен.

Член 12

Врз основа на проценетиот ризик на работното место, од страна работодавачот треба да утврдува потребни мерки за остранување, намалување или спречување на ризикот, како и одредување на одговорни лица за нивно спроведување.

Член 13

Мерките за намалување или спречување на ризикот на работното место од член 6 став 1 алинеја 6 од овој правилник се:

- Одржување во исправна состојба и вршење повремени прегледи и испитувања на опремата и средствата за работа;
- Обезбедување на пропишаните услови за безбедност и здравје при работа во работната средина;
- Обука на вработените за безбедно извршување на работата;
- Обезбедување на средствата и опремата за личната заштита при работа, нивното одржување и испитување;

- Упатување на вработените на превентивни здравствени прегледи во овластена здравствена установа во која се врши дејноста на медицина на трудот, согласно со прописите од областа на здравството и

- Посебните здравствени услови кои мора да ги исполнат вработените на работни места со зголемен ризик или за употреба, односно ракување со определена опрема за работа, се утврдуваат согласно оценката на овластената здравствена установа во која се врши дејноста медицина на трудот.

Член 14

По спроведената постапка на снимање на организацијата на работа, препознавање и утврдување на опасностите и штетностите, проценката на ризикот во однос на опасностите и штетностите и утврдувањето на мерките за отстранување, намалување или спречување на ризикот на работното место, од страна на работодавачот се донесува заклучок кој содржи:

- сите работни места на кои е извршена проценката на ризикот;
- работни места кои се утврдени како работни места со зголемен ризик;
- приоритети во отстранување на ризикот и
- изјава на работодавачот со која треба да ги примени сите утврдени мерки за безбедност и здравје при работа на работните места и работната средина согласно проценката на ризикот.

Член 15

Изјавата за безбедност со проценка на ризик на работното место и работната средина, потребно е да се менува и дополнува во случај:

- на фатални повреди на работа со смртни последици и тешки повреда на работа;
- кога постојните мерки за отстранување, намалување или спречување на ризикот не се доволни, односно не одговараат на проценетата состојба ;
- кога проценката е темелена на податоци кои не се веќе ажурни и
- кога постојат можности и начини за унапредување , односно дополнување на проценката.

Член 16

Работодавачот треба трајно да ја чува документацијата за изработка на изјавата за безбедност.

Член 17

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија„.

Бр.07-17500/1

29 декември 2008 година

Скопје

Министер за здравство,

Д-р Бујар Османи, с.р.

Бр.07-11116/1

4 декември 2008 година

Скопје

Министер за труд и

социјална политика,

Џељаљ Бајрами, с.р.